

Velik i koristan rječnik

(Anita Peti-Stantić. 2014. *Veliki suvremeni slovensko-hrvatski i hrvatsko-slovenski rječnik*. Mozaik knjiga. Zagreb. 1045 str.)

Veliki suvremeni slovensko-hrvatski i hrvatsko-slovenski rječnik autorice Anite Peti-Stantić s pravom možemo nazvati velikim, a razloga za to ima mnogo. Do objavljivanja ovoga rječnika korisnicima je izbor hrvatsko-slovenskih i slovensko-hrvatskih dvojezičnika bio sužen na svega nekoliko. Svakako je najpoznatiji *Srb-skohrvatsko-slovenski in slovensko-hrvatskosrbski slovar* uglednoga slovenskog jezikoslovca Janka Jurančiča (1902. – 1989.) čije je posljednje izdanje objavljeno 1991., a prvo izdanje rječnika pod naslovom *Srbohrvatsko-slovenski slovar* objavljeno je 1955. U međuvremenu je 70-ih i 80-ih godina prošloga stoljeća objavljeno nekoliko proširenih i prerađenih izdanja toga rječnika. Od devedesetih godina prošloga stoljeća naovamo u Hrvatskoj su objavljena dva hrvatsko-slovenska/slovensko-hrvatska rječnika, jedan frazeološki i jedan opći.¹ 1992. Antica Menac i Jurij Rojs objavili su *Hrvatsko-slovenski frazeološki rječnik* u sklopu serije Mali frazeološki priručnici Zavoda za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a 2003. i ponovno 2008. u izdanju Mozaika knjiga objavljen je opći dvojezičnik *Univerzalni rječnik slovensko-hrvatski, hrvatsko-slovenski* urednice Aleksandre Stelle Škec. U Ljubljani je 2003. objavljen tematski, pravni rječnik *Hrvatsko-slovenski/engleski pravni rječnik* (= *Hrvaško-slovenski/angleški pravni slovar* = *Croatian-Slovene/English dictionary of law*) autorā Tomaža Longyke, Zorana Galića, Nine Nikolić i Tomislava Laušina koji sadržava 12 000 pravnih izraza i fraza.

Veliki suvremeni slovensko-hrvatski i hrvatsko-slovenski rječnik autorice Anite Peti-Stantić, također u izdanju Mozaika knjiga, u jednoj knjizi obuhvaća sve ono što sadržavaju pojedinačni leksikografski priručnici, to je i općejezični dvojezičnik, ali istodobno sadržava i velik broj tematskih leksičkih jedinica kao što su frazemi i nazivi različitih struka za koje se donose hrvatske ili slovenske istovrijednice. Brojem natuknica (30 000 natuknica za svaki jezik kao polazni) obuhvaćen je bogat leksički potencijal i hrvatskoga i slovenskoga jezika te rječnik nadmašuje postojeći univerzalni slovensko-hrvatski/hrvatsko-slovenski rječnik iz 2003./2008. koji sadržava približno 10 000 natuknica/pojmova. *Veliki suvremeni slovensko-hrvatski i hrvatsko-slovenski rječnik* obostrani je rječnik, slovenski se i hrvatski jezik pojavljuju i kao polazni i kao ciljni.

Rječnik u cijelosti slijedi suvremene načine leksikografske obrade, osim postojećih višejezičnih i jednojezičnih tiskanih priručnika za naglašavanje i oprimjerenje leksičkih jedinica kao izvor poslužili su i elektronički korpusi obaju jezika – FIDA,

¹ 2006. u izdanju Knjigre objavljen je u Zagrebu i *Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema* autorice Željke Fink Arsovski i suradnika u kojemu je uz hrvatski, makedonski, bugarski, ukrajinski, ruski, poljski, češki i slovački zastupljen i slovenski jezik.

FIDApplus i GIGAfida za slovenski jezik te *Hrvatski nacionalni korpus* za hrvatski jezik. Odabirom natuknica i brojnih primjera uvrštenih prema korpusnim potvdama rječnik odgovara potrebama suvremenih korisnika i govornika obaju jezika: učenicima i studentima, profesorima, prevoditeljima, poslovnim ljudima te će, što svakako valja istaknuti, zbog kvalitetnih i opsežnih leksikoloških podataka pomoći jezikoslovcima u različitim istraživanjima (frazološkim, leksikološkim, kontrastivnim, usporednim itd.). Rječnik je zbog mnogih razloga prilagođen suvremenim korisnicima, odnosno može se zaključiti da je u svakome trenutku oblikovanja rječnika autorica vodila računa o potrebama korisnika, što je vidljivo na mnogim razinama: osim podatka o vrsti riječi svaka je natuknica naglašena, uz riječi za koje je to potrebno donosi se stilski ili stručna odrednica, također su unesene uputnice (znakom strelice) na riječi sličnoga ili dijelom podudarnoga značenja (primjerice, natuknice *ljubimec*, *gnusno*, *inje* na slovenskoj strani ili natuknice *prëkomjërno*, *neospörnõst*, *lãkounnõst* na hrvatskoj strani).

Osim morfološko-gramatičkih podataka (za svaku se natuknicu donosi vrsta riječi, naglasak, pojedini paradigmatski oblici kao što su genitiv za imenice koje su s kontrastivnoga gledišta zanimljive te prezent prvoga lica jednine za glagole) rječnik uz velik broj natuknica donosi podatke o leksičkim odnosima te se navode parovi riječi istoga ili bliskoga značenja te suprotnoga značenja u jednome i u drugome jeziku. Također, uz slobodne primjere svakodnevne uporabe na sintagmatskoj i rečeničnoj razini u rječniku se donosi doista velik broj ustaljenih kolokacijskih sveza, višerječnih naziva i frazema, što rječniku daje svježinu i svjedoči o uzajamnosti leksikografskoga opisa i komunikacijske prakse. Osim općih riječi i sveza u rječnik su uvrštene i onomastičke natuknice (etnonimi i imena država). Svakako kao novinu i doprinos leksikografskomu opisu treba istaknuti obilježavanje lažnih prijatelja, riječi koje govornici slovenskoga ili hrvatskoga prema izrazu mogu protumačiti kao riječi svojega jezika iako se one u cijelosti ili djelomično značenjski razlikuju. Takve su natuknice sustavno, i na slovenskoj i na hrvatskoj strani kao polaznoj, grafički istaknute, tj. podcrtane (npr. slovenske natuknice *beráč*, *kídati*, *príča*, *stán* itd. ili hrvatske natuknice *črnac*, *sklõnõst*, *zalõžiti*).

Prije rječničkoga dijela na početku se priručnika nalazi i predgovor u kojemu autorica iscrpno objašnjava koncepciju rječnika i načela koja su joj iz osobne i stručne perspektive pomogla u izradi rječnika, a nakon predgovora uvršten je popis kratica i oznaka.

Zbog svega navedenoga, a i zbog svih drugih kvalitetnih obilježja koja nisu obuhvaćena ovim prikazom, ali će ih korisnik služeći se rječnikom svakako prepoznati, *Veliki suvremeni slovensko-hrvatski i hrvatsko-slovenski rječnik* zaslužuje epitet velikoga i korisnoga rječnika.

Goranka Blagus Bartolec